Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato: 02.02.2021
Vår ref: 2020/6099
Deres dato: 02.06.2020
Deres ref:

Sallir natur AS

Saksbehandler, innvalgstelefon
Inge Berg, 77642223

Att. Hilde Riksheim Tandstad

Dispensasjon til fastmerking i verneområder i Troms og Finnmark

Vi viser til søknad 2.6.2020, og tilleggsinformasjon i e-post 22.1.2021. Etter avtale med dere, har vi ventet med å behandle saken til nå.

Vedtak

Statsforvalteren i Troms og Finnmark gir Sállir natur og deres underleverandører Miljøfaglig Utredning, Natur og Samfunn, og Multiconsult, dispensasjon til å etablere arealrepresentativ naturovervåking (ANO) med 1 ANO-flate i Skorpa-Nøklan landskapsvernområde og 1 ANO-flate i Vardnesmyra naturreservat i Troms og Finnmark fylke.

Dispensasjonen er for begge verneområdene gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Vilkår for dispensasjonen:
1. Dispensasjonen gjelder fra dags dato til og med 31.12.2026.
2. Dispensasjonen gjelder for merking av overvåkingsruter med plassering som vist i kart. Rutene merkes med fastmerker i aluminium som er 10-15 cm lange, og har diameter på 1,5 cm. Det kan merkes med opptil 36 metallrør innenfor ei ANO-flate i hvert verneområde.
3. Koordinatene til fastmerkene sendes til Statsforvalteren når overvåkingsrutene er etablert.
4. Fastmerker i aluminium skal fjernes før prosjektet avsluttes dersom det ikke blir gitt tillatelse til videre overvåking etter 2026.
5. Feltarbeid skal i Vardnesmyra naturreservat foregå etter 15. August.
6. Utstyr som brukes i felt må være rengjort før bruk for å hindre innføring av nye arter.
7. Ferdsel i forbindelse med naturovervåking skal skje til fots.
8. Arbeidet skal skje så aktsomt og hensynsfullt som mulig for å unngå skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelser.
9. Overvåking skal gjennomføres i tråd med Miljødirektoratets Feltinstruks-Arealrepresentativ naturovervåking (ANO), vedlagt søknaden.
10. Rapport med resultater av overvåkingen sendes forvaltningsmyndigheten innen 31.12.2026.

Klageadgang
Dette vedtaket kan påklages innen tre uker til Miljødirektoratet. Eventuell klage sendes til Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Klagen må begrunnes.

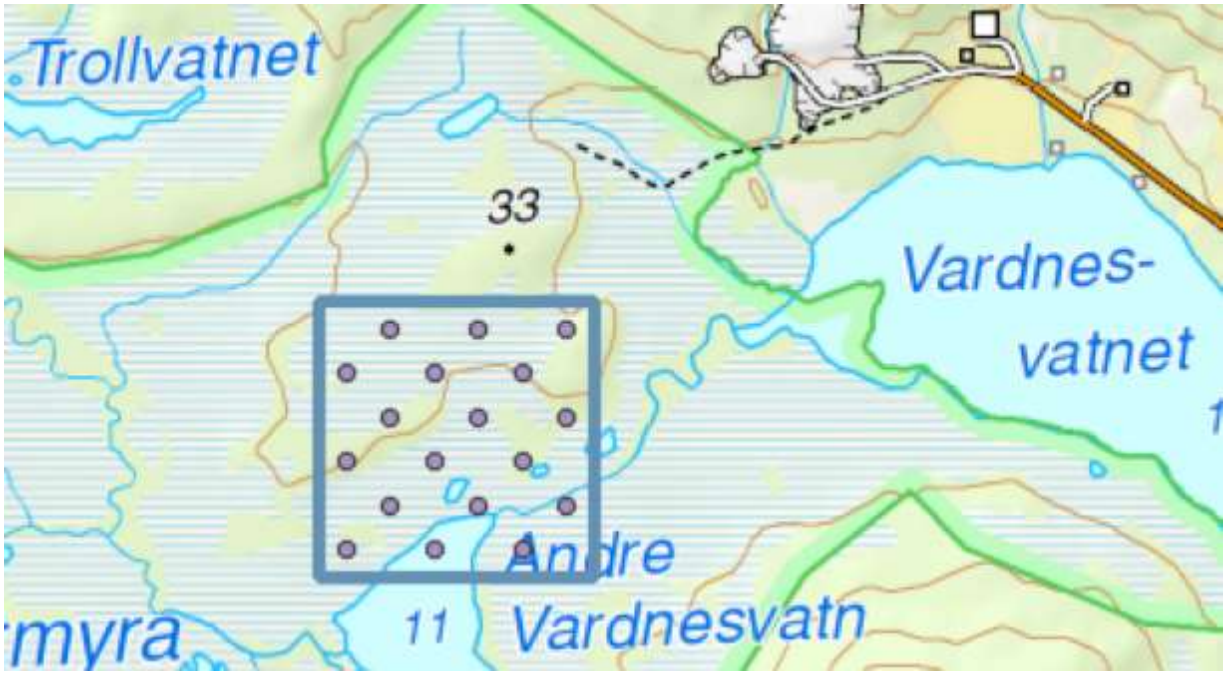
Søknaden
I samband med prosjektet Arealrepresentativ naturovervåkning (ANO) skal Sállir natur og deres underleverandører (Miljøfaglig Utredning, Natur og Samfunn og Multiconsult) gjennomføre vegetasjonsanalyser i Troms og Finnmark. ANO er et nasjonalt overvåkingsprogram i regi av Miljødirektoratet, der data blir samlet inn for å overvåke endringer i artssammensetning, naturtyper og vegetasjonsdekning over tid. Det innsamlede datamaterialet skal videre anvendes til å vurdere økologisk tilstand, og vil inngå som et styrket datagrunnlag for miljøforvaltninga.

Flater på 500x500 meter er tilfeldig generert fra SSB sitt rutenett over hele landet. Innenfor hver flate er det 18 punkt, og i disse punktene skal det plasseres en kvadratmeterrute og utføres vegetasjonsanalyser. Kvadratmeterruta blir fjerna etter analysen, men ruta skal merkes med metallrør (aluminiumsfarge, 10-15 cm langt, 1,5 cm i diameter) i to av hjørnene. Dette gir totalt 36 metallrør innenfor en ANO-flate. I tillegg til fastmerker, skal det brukes nøyaktig posisjonering, med svært nøyaktig GPS-utstyr. Metallrørene er likevel nyttige for å finne igjen eksakt posisjon og for å kunne plassere rutene riktig ved neste besøk. ANO-flatene skal undersøkes i 5-årige intervaller. Sluttår for prosjektet er foreløpig ikke bestemt av Miljødirektoratet. Siden flatene er tilfeldig generert, havner noen innenfor verneområder, blant annet Skorpa-Nøklan landskapsvernområde og Vardnesmyra naturreservat.

Skorpa-Nøklan landskapsvernområde med plantelivsfredning, 1 flate.

Vardnesmyra naturreservat: 1 flate.

Sállir natur søker om dispensasjon til å sette ned fastmerker (metallrør) i ruter som havner innenfor de nevnte verneområdene. Eventuell merking vil skje i løpet av de neste fem årene, tidligst sommeren 2021.

I e-post 22. januar opplyser Sállir natur at for de punktene som havner i vatn og sjø skal det ikke utføres noe feltarbeid, bare registreres hovedøkosystem. Disse punktene blir med i en begrensa overvåking via flyfoto. Videre legger de opp til å analysere alle ANO-flatene mellom juli og starten av september. De tilpasser felttidspunktet dersom det er spesielle hensyn som må tas. Det er foreløpig ikke aktuelt å ta jordprøver. De vil søke spesielt om det dersom det blir aktuelt.

Regelverk i verneområdene
Skorpa-Nøklan Landskapsvernområde med plantelivsfredning
Følgende bestemmelser i verneforskriften for Skorpa-Nøklan LVO er relevante i denne saken:
§ 3, punkt1: Det må ikke iverksettes tiltak som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter. Eksempler som er nevnt og som er relevante i denne saken er oppføring av nye bygninger, anlegg og varige og midlertidige innretninger, henleggelse av avfall. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende. Statsforvalteren avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å endre landskapets art eller karakter vesentlig.

§ 3, punkt 2: Vegetasjon knyttet til kalkbjørkeskog iblandet furu, kalkbetinget vegetasjon og kulturbetinget engvegetasjon, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Dette gjelder hele Nøklan og den sørøstlige delen av Skorpa. Nye plantearter må ikke innføres.

§ 3, punkt 3: Motorferdsel på land er forbudt. Start og landing med luftfartøy er forbudt.

I forvaltningsplanen for Skorpa-Nøklan LVO er det satt forvaltningsmål for overvåking og kartlegging:

- Kunnskap om tilstanden til verneverdiene skal være god.
- Kunnskap fra overvåkning og kartlegging skal brukes for å fremme verneformålet.

Vardnesmyra Naturreservat
Følgende bestemmelser i verneforskriften for Vardnesmyra NR er relevante i denne saken:
§ 3, punkt 1: All vegetasjon i vann og på land, herunder døde busker og trær, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres.

§ 3, punkt 2: Dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Hunder skal holdes i bånd.

§ 3, punkt 3: Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet. Eksempler som er nevnt og som er relevante i denne saken er oppføring av nye bygninger, anlegg og varige og midlertidige innretninger, henleggelse av avfall. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.

§3, punkt 4: Telting er forbudt.

§ 3, punkt 5: Motorferdsel på land og i ferskvann er forbudt.

Naturmangfoldloven:
Ifølge naturmangfoldlovens § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I tillegg skal forvaltningsmyndigheten vurdere alle søknader i forhold til prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering
Naturmangfoldlovens § 48
Søknaden er behandlet etter naturmangfoldlovens § 48. Både vilkåret om at tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål, og vilkåret om at tiltaket ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, må begge være oppfylt for at det kan gis dispensasjon.

Formålet med vernet av Skorpa-Nøklan er å bevare to særpregete øyer og to holmer med deres natur- og kulturlandskap, samt planteliv knyttet til kalkbjørkeskog iblandet furu, kalkbetinget vegetasjon med forekomster av krypsivaks og kulturbetinget engvegetasjon. Mangfoldet av naturtyper og karakteristiske dolomittformasjoner, gjør øyområdet til en særpreget landskapsmessig og biologisk helhet. Verneverdiene i Skorpa-Nøklan er særlig knyttet til naturlandskap, kulturlandskap og planteliv. På Nøklan er kalkbjørkeskog dominerende skogtype. Stedvis har kalkbjørkeskogen betydelig innblanding av furu, og det er også områder med furuskog. I kalkskogen er skogbunnen dominert av lyngarter, men den er også rik på kalkkrevende fjellplanter og kalkkrevende arter som behøver mer varme. På Nøklan finnes kulturbetinget vegetasjon i sør, midt på og nord på øya. Rasmarker dominert av reinrose finnes ved Nøkkeleidet/- Nøkkelhamn.

Formålet med fredningen av Vardnesmyra er å bevare et myrområde med flere mindre vatn med dets rike plante- og dyreliv. Verneverdiene i Vardnesmyra er særlig knyttet til myrsystemene og fugl. Det ble gjort kartlegging av naturtypene i Vardnesmyra i 2017. Myrene i området er av typen flatmyr og bakkemyr, med middels rik vegetasjon og partier med rik myr innimellom, særlig der det er våtest. Det ble ikke funnet rødlista arter. Det ble gjort kartlegging av fugl i 2017. Kartleggingen viste at det hekker 26 arter i området, hvorav 8 er på rødlista. Anslått hekkebestand ligger mellom 78-100 par. Her hekker fuglearter som har tilhold i våtmark, og flere arter ender og vadefugler.

Kunnskapsgrunnlaget og føre-var-prinsippet – naturmangfoldloven § 8 og § 9
Kunnskapsgrunnlaget er hentet fra databasene Artsdatabanken og Naturbase. For Vardnesmyra NR er kunnskap i tillegg hentet fra rapporten Kartlegging av fugl og viltområder i Vardnesmyra naturreservat 2017. Vi anser kravet til kunnskapsgrunnlaget å være tilstrekkelig for behandling av søknaden.

Statsforvalteren mener vi har nødvendig kunnskap til å fatte avgjørelse i saken. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens § 9 får derfor liten vekt.

Økosystemtilnærming og samlet belastning– nml § 10
Statsforvalteren skal som forvaltningsmyndighet ikke bare vurdere virkningen av den enkelte aktivitet. Virkningen av alle tiltak og aktivitet i verneområdet skal vurderes samlet, både summen av tidligere, nåværende og framtidig påvirkning av naturmangfoldet.

Vi anser det som lite sannsynlig at det vil bli mange slike tiltak i disse to verneområdene. I tillegg er tiltaket begrenset til bestemte områder. Den samlede belastningen av tiltaket, vurderer vi som akseptabel.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder – nml § 12
Hele Vardnesmyra NR er avgrenset som et viltområde av nasjonal verdi, med bakgrunn i både forekomst og tetthet av hekkende våtmarksfugl. Lokaliteten er viktig både som hekkeområde, men også som beiteområde og sannsynligvis også som rasteområde på vårtrekket. Åtte arter som er oppført på den norske rødlista er påvist hekkende. Fugleobservasjoner som ble kartfestet under kartleggingen av fugl i Vardnesmyra, viser flere observasjoner innenfor ANO-flata. Flata ligger dessuten midt i verneområdet, og mye av myra må krysses før en kommer til overvåkingsfeltet. Det vil være en uheldig og unødvendig forstyrrelse i hekketida. I tillegg brukes området i noen grad av rovfugl som hekker utenfor reservatet, til jakt og beiting. Naturreservatet ligger lavt, og området har på våren også en funksjon som rasteplass for vannfugl som skal inn til hekkeområder høyere, der snøsmelting og isgang er seinere. Vannfugl har lang rugetid, og med tida det tar før ungene er på vingene, kan vi si hekketida som regel går ut i august. Vi setter derfor som vilkår at feltarbeidet i Vardnesmyra skal skje etter 15. august.

Motorferdsel på land er forbudt i begge verneområdene. Vardnesmyra er et fuktig område og overvåkingen skal skje midt i verneområdet. På Nøklan er det bratt terreng, men det går sti utover til ANO-flata. Vi forutsetter at feltarbeidet gjennomføres ved ferdsel til fots i begge områdene.

På Nøklan er det plantelivsfredning, og på Vardnesmyra er myrene en del av verneverdien. For begge områdene gjelder det at det ikke må innføres nye plantearter. Utstyr som blir brukt i felt må derfor være rengjort for å hindre at uønskede arter tas inn i områdene.

Kostnader ved miljøforringelse – naturmangfoldloven §11
Tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder.

Konklusjon
Statsforvalteren gir dispensasjon med vilkår til å etablere arealrepresentativ naturovervåking (ANO) i Skorpa-Nøklan landskapsvernområde og i Vardnesmyra naturreservat. Vi vurderer metodikken som miljøforsvarlig, og at det ikke vil føre til miljøforringelse dersom det skjer i tråd med vilkårene i denne tillatelsen.

I vurderingen er det lagt vekt på at arbeidet kan gjennomføres uten å endre naturgrunnlaget, at ferdsel i forbindelse med arbeidet skjer til fots, og at det kan skje på en tid på året da det ikke vil være i konflikt med verneverdiene. Videre har vi lagt vekt på at overvåkingen vil gi økt kunnskap om utviklingen av naturgrunnlaget i verneområdene, og dermed bedre grunnlag for forvaltningen av områdene.

Dette er et langsiktig prosjekt. Sluttår for prosjektet er foreløpig ikke avklart. Det er også usikkert hvem som er leverandør under framtidige omdrev og ved prosjektslutt. Vi gir derfor kun dispensasjon i en periode på seks år, slik at en kan etablere overvåking og gjøre den første kartleggingen. Ved å gi tidsbegrensa dispensasjoner, vil vi ved ny behandling kunne se om det foreligger konkrete opplysninger om lengden på overvåkingsprosjektet, om det er ny leverandør og dermed ny ansvarlig, sette vilkår om å fjerne fastmerker til den leverandøren som er ansvarlig ved prosjektslutt, og ny vurdering av metodikk dersom den er endret eller justert.

Dersom det senere skal bli aktuelt å ta jordprøver i forbindelse med overvåkingen, må det søkes om det spesielt.

Med hilsen

Heidi-Marie Gabler (e.f.)
seksjonsleder

Inge Berg
seniorrådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Eldgerd Johansen	Eidkjosvegen 38	9105	Kvaløya
Gudmund Johansen	Håkøyvegen 427	9109	KVALØYA
Halfrid Solveig Olsen	Kvænangsveien 1350	9162	Sørstraumen
Gøril Johansen	Nøkken 25	9016	TROMSØ